

Haaksbergen, woensdag 15 november 2023

Eerst een stukje recente geschiedenis

Aanvankelijk was de zoutwinning een onderwerp dat op 5 juli jl. op de agenda stond. Bij meerderheid is destijds door de raad besloten om het agendapunt niet te behandelen. Dit had ermee te maken dat er onvoldoende duidelijkheid was over stukken die aan het raadsvoorstel van dat moment ten grondslag lagen. Als fractie konden wij onvoldoende aan de inwoners van Haaksbergen uitleggen dat de veiligheid in het kader van een goede ruimtelijke ordening was gewaarborgd. Als onze fractie afgelopen juli – met de bijbehorende zwakke informatievoorziening van dat moment – gevraagd was een besluit te nemen dan was dit zonder twijfel NEE geweest voorzitter.

Op 12 juli is er unaniem een motie door de gemeenteraad aangenomen waarin de processtappen richting het moment van besluitvorming zijn beschreven. Hieraan hebben we de afgelopen periode gevolg gegeven. Wij zijn er trots op dat we hier als raad unaniem in hebben kunnen optrekken. Het betrof een periode waarin de gemeenteraad veel tijd heeft geïnvesteerd in de extra bijeenkomsten met uiteindelijk één gezamenlijk doel: het best mogelijke besluit voor Haaksbergen nemen. Wij zijn er dan ook van overtuigd dat iedere fractie dat vanavond doet, ieder vanuit zijn eigen afweging.

Over de uitslag van de zoutwinning is nogal wat te doen. Wij begrijpen dat. Er staat immers veel op het spel. De op dit onderwerp bezorgde inwoners hebben zichzelf georganiseerd in de werkgroep Laat de Hoeve Niet Zakken. Graag willen wij deze werkgroep op voorhand danken voor hun inspanningen. Zij hebben onze raad gedurende het proces scherp gehouden door kritische vragen te stellen. Kritische vragen die hebben bijgedragen aan de brede informatiebehoefte die we over dit onderwerp hebben.

Vorig jaar rond deze tijd hebben wij samen met CDA en VVD een amendement aangenomen. Een amendement dat heeft geleid tot de weigering van de voorlopige verklaring van geen bedenkingen. We willen geen misverstanden laten bestaan voorzitter: Nieuw Haaksbergen staat nog steeds achter het amendement dat destijds is aangenomen. Dit amendement heeft er mede toe geleid dat de informatiepositie van onze raad drastisch is verbeterd waardoor we nu een betere afweging kunnen maken. Daarbij heeft de gemeente Haaksbergen op voorhand geschiedenis geschreven met de garanties die zij heeft verkregen.

Dit amendement van 26 oktober 2022 bestond uit een zestal argumenten op basis waarvan Nieuw Haaksbergen van mening was dat de voorlopige verklaring van geen bedenkingen zou moeten worden geweigerd. Vijf van die argumenten bestonden uit ruimtelijke aspecten, dan wel een afweging omtrent veiligheid in het kader van een goede ruimtelijke ordening. Eén laatste argument was van technische aard. Esther Diepenmaat van CDA heeft destijds veel tijd gestoken in het op papier zetten van de ruimtelijke onderbouwing, waarvoor dank.

Met de weigering van de voorlopige VVGB merkte Nobian dat de wijze waarmee zij haar zoutwinning in Twente in het verleden kon uitbreiden, ineens niet meer zo vanzelfsprekend was. Nobian heeft zich daardoor ongetwijfeld gerealiseerd dat een andere aanpak noodzakelijk was. Wat daarna volgde was een periode van radiostilte waarna Nobian intensief met de raadsfracties in contact is getreden. Niet vanuit het perspectief 'wij willen' maar vanuit de vraag 'wat is er nodig om onze verschillen te overbruggen?'. Onze fractie had de verschillen al duidelijk in kaart, daarover hadden we immers een amendement ingediend. Ook Nobian willen we bedanken voor de respectvolle wijze waarop zij altijd met onze fractie hebben gecommuniceerd.

Voorzitter, ik vind het belangrijk te benoemen dat zowel door de werkgroep Laat de Hoeve niet Zakken als door Nobian altijd op deze wijze is gecommuniceerd. Alleen met respect voor elkaars argumenten kan een onderwerp met zulke grote verschillen worden behandeld.

Waar staan we nu?

Ook aan de zijde van Nobian zijn veel ontwikkelingen geweest:

- 12 Boorlocaties werden er 8;
- Voorgenomen winning van 2,1 miljoen kubieke meter per caverne werd 1 miljoen kubieke meter per caverne;
- Huisjes van 5,60 meter hoog werden 5 meter hoog;
- bovengronds leidingwerk werd ondergronds leidingwerk;
- Kale hekwerken van 2,20 meter hoog worden inmiddels omgeven door in het landschap passende beplanting;
- Grote asfaltvlaktes zijn gewijzigd in verharde vlakken met kunstgras.

Dit zijn allemaal voorbeelden van wijzigingen die hebben geleid tot het ontwerp zoals het nu bij de stukken is gevoegd. Hiermee heeft Nobian de ruimtelijke bezwaren uit het eerdere amendement voor de fractie van Nieuw Haaksbergen weggenomen.

In het bestemmingsplan is een wijzigingsbevoegdheid voor het college opgenomen. Binnen bepaalde kaders kan uw college de bestemming wijzigen zodat zoutwinning is toegestaan. Tijdens de commissievergaderingen op donderdag 2 november en dinsdag 7 november jongstleden is gebleken dat Nobian aan alle eisen voor het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid voldoet. Kortom: voor 6 van de 8 locaties is geen strijdigheid met het bestemmingsplan meer van toepassing. Daarmee had het college in principe voor 6 van de 8 zoutwinningslocaties een besluit mogen nemen zonder daarvoor de gemeenteraad om toestemming te vragen. 2 Boorlocaties vallen niet binnen de wijzigingsbevoegdheid en om die reden begrijpen wij dat het college het voorstel in zijn geheel aan onze raad heeft voorgelegd.

Nu de raad wordt gevraagd te oordelen over het verlenen van een VVGB ontstaat bij Nieuw Haaksbergen allereerst de volgende vraag: *waar gaan wij als gemeente over?* De gemeenteraad gaat over:

1. De ruimtelijke aspecten;
2. Veiligheid in het kader van een goede ruimtelijke ordening.

Zoals ik al aangaf is Nieuw Haaksbergen reeds overtuigd van de ruimtelijke aspecten. Dan rest ons nog iets te vinden van de veiligheid. En dat maakt het gelijk zo lastig, want gevoel van veiligheid is voor een deel subjectief. Wij begrijpen daarom ook dat er inwoners zijn die zich hier zorgen over maken. Die zorgen delen wij. Zorgen over veiligheid kunnen alleen worden weggenomen door goede kwalitatieve informatie. En daar zit nu net de bottleneck voorzitter. Die kwalitatief goed onderbouwde informatievoorziening was tot voor kort zwak.

Mede door de wijze waarop Han ten Broeke het proces de laatste maanden heeft ingevuld is onze raad in staat gesteld om kwalitatieve informatie te verkrijgen. Graag maak ik daarom van de gelegenheid gebruik om Han ten Broeke voor zijn inzet te bedanken! Uiteraard had hij dit niet kunnen doen zonder het voorwerk van Bernard Wientjes dus ook een woord van dank aan Bernard Wientjes.

Wij zijn ons ervan bewust dat de komst van allereerst Bernard Wientjes bij bepaalde personen weerstand heeft opgeroepen. Mogelijk had dit vooral te maken met het feit dat we pas een kwartier vooraf op de hoogte zijn gesteld. Nieuw Haaksbergen heeft de komst van de heer Wientjes vooral gezien als een directe telefoonverbinding met de Rijksoverheid. Een telefoonverbinding die ons in staat stelde om de zorgen van onze inwoners te bespreken en kwalitatieve informatie te verkrijgen. Wat dat betreft kunnen we niet anders zeggen dan dat dit zijn vruchten heeft afgeworpen.

De inzet van de heren Wientjes en ten Broeke is ontstaan doordat Haaksbergen op dit onderwerp op de radar van de Rijksoverheid is gekomen. Ik zei eerder al dat we geschiedenis hebben geschreven. Landelijk heeft men op essentiële punten toegegeven. Juist door de brede discussie in onze raad.

Ofwel: we hebben veel bereikt. Nu is voor alle fracties het moment aangebroken om een belangenafweging te maken.

Veiligheid

Nieuw Haaksbergen heeft altijd gezegd dat veiligheid het allerbelangrijkste is. De afgelopen periode zijn veel vragen omtrent veiligheid door de instanties beantwoord. Dit maakt dat naar ons oordeel alle benodigde informatie op het gebied van veiligheid is geleverd. In een aantal gevallen zelfs informatie die de afweging van onze raad te buiten gaat.

Voorbeelden van informatie die onze afweging te buiten gaat zijn de volgende:

- Het al dan niet aanwezig zijn van een afsluitplan voor de cavernes of de inhoud daarvan;
- Verscherpt toezicht door SodM op onderdelen van zoutwinning door Nobian;
- De verwachte bodemdaling.

Het is wellicht niet wat men wil horen maar als raad gaan wij hier niet over. De afweging hieromtrent hoort thuis bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het ministerie maakt op deze punten – en meer – een afweging bij de beoordeling van het winningsplan. Hiermee zegt Nieuw Haaksbergen niet dat het geen belangrijke vraagstukken zijn. Echter zijn er nu eenmaal aspecten waar we op andere instanties dan wel overheden moeten kunnen vertrouwen. Als we niet op de rol van anderen kunnen vertrouwen is het werk als gemeenteraadslid onmogelijk.

Eerdere besluiten over zout

De gemeenteraad van Haaksbergen heeft op 2 juli 2013 unaniem ingestemd met het bestemmingsplan buitengebied Haaksbergen met daarin de mogelijkheden voor zoutwinning. Dat voorstel heeft de deur voor het toenmalige Akzo Nobel geopend.

https://www.haaksbergen.nl/Docs/Inwoners/Vergunningen/Bestemmingsplannen/Buitengebied%20Haaksbergen/2013-07_vb_NL.IMRO.0158.BP1036-0009.pdf

Op 1 november 2017 heeft de gemeenteraad van Haaksbergen het bestemmingsplan buitengebied Haaksbergen partiële herziening veegplan 1 aangenomen. Hiermee zijn een aantal wijzigingen op het bestemmingsplan van 2013 gedaan en tevens de overige zaken (waaronder zoutwinning) herbevestigd. Ofwel: wederom een bevestiging voor Nobian.

https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0158.BP1138-0003/vb_NL.IMRO.0158.BP1138-0003.pdf

In de periode vanaf 2013 zijn er naast het bestemmingsplan en de partiële herziening vele stappen gezet die aan de zijde van Nobian de indruk hebben gewekt dat er geen belemmeringen zijn voor zoutwinning in Haaksbergen. Hierbij kunt u denken aan de proefboringen en vergunning voor het leidingtracé. En niet te vergeten: de grondtransactie tussen de gemeente en Akzo Nobel met als doel op die grond een pompstation te bouwen.

In oktober 2022 hebben we Nobian extra kaders meegegeven middels het amendement waarmee de voorlopige VVGB is geweigerd. Aan deze ruimtelijke kaders is Nobian ruimschoots tegemoet gekomen. De voorbeelden daarvan noemde ik zojuist al.

Ons oordeel

Voorzitter, laten we voorafgaand aan ons oordeel benadrukken dat er voor- en tegenstanders van zoutwinning zijn. Nieuw Haaksbergen is er niet alleen voor de voorstanders maar óók niet alleen voor de tegenstanders.

Nieuw Haaksbergen wenst in alle gevallen een weloverwogen afweging te maken over de onderwerpen die haar worden voorgelegd. In dit geval over het raadsvoorstel tot het afgeven van een verklaring van geen bedenkingen (VVGB) inzake zoutwinning binnen de gemeente Haaksbergen.

Onze raad neemt vanavond dan wel EEN besluit. Echter HET besluit voor zoutwinning is in respectievelijk 2013 en 2017 al genomen. In ieder geval op de ruimtelijke aspecten. Voor wat betreft de veiligheid is voldoende informatie verkregen om een zorgvuldige inschatting in het belang van onze inwoners te maken.

Het nu nog weigeren van de verklaring van geen bedenkingen lijkt ons niet getuigen van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Rechtszekerheid en het vertrouwensbeginsel zijn elementen die hier onderdeel van zijn. Of we het nu leuk vinden of niet, in de afgelopen 10 jaren heeft de gemeente Haaksbergen – én meer specifiek de gemeenteraad – verwachtingen bij Nobian gewekt die we NIET meer kunnen terugdraaien. Voorzitter, de raadsbesluiten uit 2013 en 2017 kunnen we daardoor moeilijk los zien van dit proces.

Binnen de kaders van de bevoegdheid van onze raad is de fractie van Nieuw Haaksbergen dan ook van oordeel dat de verklaring van geen bedenkingen aan Nobian kan worden verleend.

De fractie van Nieuw Haaksbergen